

Rieger, Janusz

Skład Towarzystwa Naukowego Warszawskiego : (kadencja 1992-1994) : Wspomnienia pośmiertne : Bohdan Galster (1931-1994)

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 57, 35-37

1994

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BOHDAN GALSTER

(1931 - 1994)

Bohdan Galster urodził się 16 grudnia 1931 r. w Warszawie. Maturę zdał w 1949 r. w Gimnazjum im. Rejtana. W 1955 r. ukończył rusycystykę na Uniwersytecie Warszawskim, tu też doktoryzował się w 1960 r. na podstawie pracy *Działalność literacka Rylejewa*. Habilitował się na Uniwersytecie Wrocławskim w 1969 r. na podstawie książki *Mikołaj Gogol*. Tytuł profesora nadzwyczajnego otrzymał w 1982 r., uzwyczajnienie przyszło w r. 1993. Był członkiem Komitetu Słowianoznawstwa PAN, Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza, członkiem zwyczajnym Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. W 1989 r. został wybrany do Rady Naukowej Instytutu Slawistyki PAN w Warszawie. Zmarł 2 marca 1994 r.

Pracę zawodową rozpoczął jeszcze podczas studiów; w grudniu 1952 r. został asystentem w pracowni literatur Instytutu Polsko-Radzieckiego, a po jej włączeniu do Akademii – Zakładu Słowianoznawstwa (dziś Instytut Slawistyki) PAN, gdzie w latach 1970-71 był kierownikiem pracowni. W latach 1958-1969 był sekretarzem redakcji „Slavia Orientalis”, wówczas najważniejszego polskiego czasopisma rusycystycznego. Od 1971 r. pracował na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, gdzie pełnił funkcję kierownika Zakładu Literatury Rosyjskiej i Radzieckiej oraz wicedyrektora Instytutu; w 1988 r. utworzył Pracownię Komparatystyczną. Wykładał także na Uniwersytecie Warszawskim i Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Organizował konferencje naukowe, brał żywy udział w kongresach, konferencjach, zjazdach.

Nie miał łatwego życia; na Uniwersytet dostał się dopiero za drugim razem (i to nie na polonistykę: przeszkodziło mu „niewłaściwe pochodzenie”), w 1971 r., za publiczne wystąpienie w obronie wyrzuczanych z uczelni profesorów w 1968 r., został zmuszony do opuszczenia Zakładu Słowianoznawstwa PAN w Warszawie. W Poznaniu sześć lat władze polityczne sprzeciwiały się wszczęciu postępowania o profesurę i dopiero wydarzenia lat 1980-81 pozwoliły mu uzyskać nominację. Wniosek o uzwyczajnienie profesury również został opóźniony. Nie przez przypadek przeniósł się też z poznańskiej rusycystyki na polonistykę.

Bibliografia Jego prac liczy ponad 120 pozycji, w tym kilka książkowych. Mamy tu monografię *Bajek Kryłowa* dołączoną do edycji (1961), *Twórczość Rylejewa na tle prądów epoki* (1962), rozprawę *Mikołaj Gogol* (1967), studium o *Opowieściach* Gogola (razem z tekstami, 1972), studium

monograficzne o wierszach lirycznych Puszkina dołączone do *Wyboru wierszy poety* (1982), *Paralele romantyczne. Polsko-rosyjskie powinowactwa literackie* (1987), tu też trzeba wliczyć 50-stronicowy wkład do podręcznika *Literatura rosyjska* pod red. M. Jakóbca (1970, ok. 100 stron w wyd. 2 zmienionym 1976), 180-stronicowy udział w *Literaturze rosyjskiej w zarysie* pod red. Z. Barańskiego i A. Semczuka (1975, 1976, 1986) oraz wydania z komentarzami i wstępem *Bajek Kryłowa* (1989), *Martwych dusz Gogola* (w druku). Był redaktorem kilku ważnych zbiorów prac, m.in. *O poetyce Aleksandra Puszkina* (1975), książki o Puszkynie Łotmana (1990); kilka prac zbiorowych współredagował.

Jego zainteresowania naukowe skupiały się wokół dwóch kręgów problemowych: literatury rosyjskiej pierwszej połowy XIX wieku i polsko-rosyjskich powiązań literackich. Sam pisał, że w tym pierwszym kręgu najbardziej pociągał Go romantyzm (dodajmy: w ówczesnym literaturoznawstwie radzieckim deprecjonowany), „jego rzeczywista rola, określenie jego zasięgu w sensie strukturalnym i chronologicznym”. W drugiej grupie interesowały Go „zestawienia typologiczne, poświęcone ogólnym i szczegółowym kwestiom romantyzmu w obu literaturach”, co pozwala „wyraźnie określić narodową swoistość porównywanych literatur, a także odkryć rządzące nimi regularności”. Zajmował się też teorią przekładu poetyckiego (pisał m.in. o recepcji Konrada Wallenroda w Rosji). Prof. Andrzej Walicki podkreślił wagę stwierdzenia przez B. Galstera bardziej płynnych, mniej ostrych granic pomiędzy rosyjskim oświeceniem a romantyzmem i romantyzmem a realizmem, niż to dotychczas przyjmowano, szczególnie w literaturoznawstwie radzieckim, wskazanie istnienia „dużego obszaru twórczości literackiej o charakterze przejściowym, łączącej elementy oświeceniowe z romantycznymi bez świadomości ich wzajemnego antagonizmu. Rozszerzenie tych badań przez porównawcze ujęcie procesów literackich w Rosji i w Polsce przyniosło cenny wynik w postaci uogólnienia o mniej ostrym charakterze romantycznego przełomu w literaturze rosyjskiej, niż miało to miejsce w literaturze polskiej”. Już w 1974 r. prof. Marian Jakóbiec napisał, że był on w Polsce „najwybitniejszym specjalistą w zakresie historii literatury rosyjskiej I połowy XIX wieku i jednym spośród kilku najlepszych znawców i badaczy tej literatury w ogóle”, a prof. Ryszard Łużny stwierdził, że „wśród badaczy polskich jego pokolenia należy do najbardziej czynnych i płodnych, wśród znawców epoki romantycznej – nie ma sobie równych” i że dzięki swoim pracom „wysunął się na czoło polskich historyków literatury rosyjskiej nie tylko swego pokolenia i nie tylko całego okresu powojennego”.

Ponad 120 osób napisało pod Jego kierunkiem prace magisterskie, wypromował ośmiu doktorów. Opiniował wnioski profesorskie, był recenzentem w kilkunastu przewodach habilitacyjnych i trzydziestu bez mała przewodach doktorskich, opracował kilkadziesiąt recenzji wydawniczych. Pisać o tym trzeba, bo do tego dorobku B. Galster słusznie przywiązywał wielką wagę. Powierzenie Mu pisania tak ważnych recenzji świadczy także o Jego niekwestionowanym autorytecie w środowisku. Należał On bowiem – jak pisze w swej opinii pod koniec lat osiemdziesiątych prof. Edward Pieścikowski – „do czołówki polskich rusycystów i to do grona tych rusycystów – grona nie tak znów licznego, którym w uprawianiu tej dyscypliny obcy był jakikolwiek koniunkturalizm. Jego postawę badawczą cechował zawsze profesjonalny obiektywizm, a postawę etyczno-zawodową nonkonformizm”.

Odszedł z naszego grona w pełni sił twórczych, choć zmęczony chorobą. Odszedł wybitny badacz, uczony, profesor – autorytet naukowy i moralny, który swym pracowitym, aktywnym życiem, swą bezkompromisową postawą dawał wzór innym. Odszedł dobry Kolega, zawsze życzliwy i uczynny.

Janusz Rieger

HENRYK KUPISZEWSKI
(1927 – 1994)

Henryk Kupiszewski urodził się w dniu 13 stycznia 1927 r., w położonej w Kongresówce w pobliżu Krakowa, wsi Książnice Wielkie. Po ukończeniu liceum w Bochni, rozpoczął w roku 1946 studia w Uniwersytecie Jagiellońskim, które ukończył w roku 1950. Już na pierwszym roku zafascynowało Go prawo rzymskie. Przedmiot ten krytykowany przez jednych, gloryfikowany przez innych, stanowił od średniowiecza podstawę dawnego Uniwersytetu.

Henryk Kupiszewski wspominał tak swoje zetknięcie się z prawem rzymskim i osobą swego pierwszego Mistrza w tej dyscyplinie naukowej: „Profesorowi Wacławowi Osuchowskiemu zawdzięczam pierwsze zetknięcie się z historią i instytucjami prawa rzymskiego. Jego cotygodniowe czterogodzinne wykłady w auli przy ul. Św. Anny w Krakowie były dla nas pierwszoroczników Anno Domini 1946/47 wejściem w wielki świat myśli prawniczej, były ukazaniem możliwości lepszego jutra na pogorzeliisku II wojny światowej”¹.

1. H. Kupiszewski, *Prawo rzymskie a współczesność*, Warszawa 1988, s. 7